

Signální tabulka

(VM č. 10/64)

Major František Borák

Autor dává návod pro usnadnění velení — předávání rozkazů, nařízení a hlášení na stupni současného stavu prostředků utajení velení na stupni divize — pluk a dává tedy konkrétní podněty možného řešení našim štábům. Velmi správná je myšlenka vycházet ze vzorových dokumentů, zpracovaných jednotlivými štáby a podle nich zpracovat slovník signální tabulky.

Souhlasím s většinou návrhů, které autor uvádí. Řada z nich je však v rozporu s dosud platnými nařízeními pro zpracování signálních tabulek.

Rozsah tabulky je omezen určitým počtem výrazů ve slovníku. Je to zdaleka menší počet, než uvádí ve svém článku autor (999) a v důsledku toho nelze do signální tabulky zahrnout všechny druhy bojové činnosti, tak jak je uvádí polní řád. To znamená, že bychom nutně museli překročit povolený počet hesel, nebo v opačném případě, byl by počet výrazů v jednotlivých statických naprosto nedostačující, tabulka by nesplnila svůj účel a její použití by bylo velmi omezené. Vždyť i v tom případě, kdy autor počítá s 999 hesly se mu nepodařilo vyřešit to, co štáb např. při předání předběžného nařízení potřebuje. Uvedená čtyři hesla jsou pro štáb, který ve většině případů pracuje v časové tísni, nedostačující. Zpravidla bude nutno připravit podřízené štáby k plnění řady bezprostředních úkolů a bude tedy třeba doplnit slovník tabulky těmito výrazy:

- připravte tanky k přesunu po železnici,
- vyšlete rekognoskační skupinu na osu,
- rekognoskační skupina se hlásí v hod., v prostoru,
- pohotovost k přesunu atd.

Samo technické provedení tabulky je složité, poněvadž 16 stránek v přijatém systému vyžaduje, aby směnný prvek

hesla byl určován pro 2 stránky najednou. Tím se překračuje povolený počet výrazů (hesel) na jedné stránce, a pod jedním směnným prvkem vyčerpává všech 100 hesel (čísel), což podle směrnic není přípustné.

Z hlediska utajení není správné, aby takové údaje, jako hodiny, byly uváděny pod jedním směnným prvkem — tedy na jedné stránce.

Nechci polemizovat s autorem a to především proto, že s jeho vývozy a návrhy z hlediska pracovníka štábu souhlasím. Ten, kdo zpracovával signální tabulku, jistě poznal, že při jejím zpracování je víc zakázáno než povoleno a zakázány jsou právě ty věci, které by usnadnily naši práci. Myslím, že v tom případě, kdy za určitý kód je nahrazována celá věta, mohla by se opatření k utajení značně snížit. Zvláště by stálo za prozkoumání, zda je třeba omezovat celkový počet výrazů na stránce, zda by nebyl možný určitý systém, třeba i nepravidelného uspořádání čísel a usnadněno tím odkódování, zda by nebyly možné stále kódy, označující některé činnosti s tabulkou — např. přechod z mapy (000, 555) na signální tabulku a jiné. Vždyť víme, kolik času se ztratí např. hledáním, zda odesílatel pokračuje na mapě nebo přešel již na tabulku.

Jsem přesvědčen, že určité zmírnění těchto nařízení nemohlo by narušit bezpečnost tabulky. Víím z praxe, že někdy chybou odesílatele nebo radisty je řada zpráv (někdy až 25 %) neluštělých i pro majitele signální tabulky. Plně souhlasím s tvrzením autora, že funkcionáři našich štábů pro obtížnou práci s pomůckami utajení velení ve snaze splnit úkol, mluví v řadě případů otevřeně. Snad tento stav trvá proto, že složka, která odpovídá za utajení, odpovídá pouze za bezpečnost tabulek z hlediska možnosti dešifrování a ne za rychlost předání zpráv a splnění úkolů.

Přesto si myslím, že zde určitá cesta naprawy je. Je to zpracování signálních tabulek pro jednotlivé druhy boje, tak jak to konečně předpisy předpokládají. Mají však nevýhodu v tom, že je třeba přecházet z jedné tabulky na druhou, čímž se práce přece jen zdržuje a je větší možnost ztráty tabulek.

U našeho štábu zkoušíme signální tabulku, která je určitým kompromisem mezi oběma způsoby. Totiž zpracovali jsme dvě tabulky, z nichž v jedné řešíme přesun, útok (včetně násilného přechodu vodního toku), střetný boj, činnost výsadku a OPROL, v druhé obranu, odchod, obklíčení a vyjití z obklíčení. Současně používáme signální tabulku pro bojový poplach (BoPo), mobilizaci a teritoriální otázky. Ve všech těchto tabulkách jsou výrazy, umožňující předávat zprávy o nepříteli, označování vlastních jednotek apod.

Tabulky jsou upraveny tak, že na dvou protějších stránkách je vždy řešen jeden druh činnosti — např. přesun. Tím je umožněno minimální hledání v tabulce a většinu výrazů, potřebných pro přesun (mimo hodiny, čísla, jednotky) lze vyčíst z těchto dvou stránek. Pro pojmenování jednotek jsme volili normální mírová čísla a pod těmi budeme označovat příslušný štáb a útvar, necht' cvičí pod jakýmkoliv cvičným číslem. Tabulky jsme upravili i co do formátu (na formát A5), aby při práci zakrývaly co nejmenší část mapy a byly skladné. Umožnilo to využít zkratk (často i nepředepsaných, ale pro příslušníka štábu jasných, jako např. vrt. výs. = vrtulníkový výsadek apod.), a tím upravit slovníček do dvou sloupců na jedné stránce.

Podle získaných zkušeností bude dobré při zpracování signálních tabulek držet se těchto zásad:

1. Tabulky zpracovat pro tyto druhy boje (činnosti):

- a) pro BoPo, mobilizaci a součinnost teritoriálních orgánů
- b) pro přesun
- c) pro útok (včetně útoku např. s násilným přechodem vodního toku, v horách, v osadě apod.) a střetný boj
- d) pro obranu, obklíčení a vyjití z něj
- e) tabulku pro řízení průzkumu a činnost výsadku.

Mimo tyto vševojskové tabulky budou používat i signální tabulky druhů vojsk. A v tom právě je určitá jejich nevýhoda.

Vždyť u operačního dozoru v tomto případě se může sejít kolem 12 až 15 druhů signálních tabulek.

2. Abychom byli co nejméně nuceni přecházet z jedné tabulky na druhou, je dobré ve všech opakovat výrazy pro činnost nepřítele, OPZHN, hodiny, jednotky a zkratky a vybavit je základními výrazy i z ostatních druhů boje. Např. v tabulce pro velení za útočného boje jsou nutné výrazy z přesunu, obrany jako např. "... přejděte do obrany na čáře... apod. I přes tato opatření musí být tabulky vybaveny výrazy pro přechod na jinou signální tabulku. Ve většině případů takto rozdělené signální tabulky by nám přece jen umožnily práci pro určitou dobu jen s jednou, v krajním případě dvěma tabulkami.

3. Má-li být tabulka co nejhodnější, musí se to oddělení, nebo funkcionáři štábu, kteří tabulku používají, zúčastnit nejen zpracování slovníku, ale i vlastní úpravy tabulek. Ona je totiž též rozhodující k rychlému a snadnému zakódování nebo odkódování zprávy. Vlastní rozdělení tabulky je nevhodnější uspořádat podobně, jak je navrhuje podplukovník Kavana na:

- rozkazy a nařízení
- zabezpečení činnosti
- řízení činnosti (vedení boje)
- hlášení

a to tak, aby vždy ten, kdo tabulku používá, měl potřebné výrazy uskupeny na dvou protějších stránkách. Aby např. výrazy nutné pro velení v průběhu útočného boje ve své valné části byly uspořádány na těchto stránkách podle určitého pořádku, jako např.

- hesla pro první sled
- hesla (výrazy) pro druhý sled
- hesla (výrazy) pro vševojskovou zálohu
- hesla pro velení a řízení činnosti při násilném přechodu vodního toku, v boji v horách atd.

4. K usnadnění práce s tabulkami bude výhodné, aby spolu s hesly pro rozkazy byly uváděny výrazy pro jednotky (včetně možných posilových prostředků); spolu se zabezpečením činnosti výrazy pro zkratky a hodiny; spolu s činností nepřítele i číslování jeho jednotek a výrazy pro jeho druhy zbraní; spolu s OPZHN výrazy používané pro hranice zamoření, stupně radioaktivního zamoření osob, kt apod.

Zpracování dobrých signálních tabulek vyžaduje mnoho času a promyšlení každé maličkosti, která by usnadnila rychlou a snadnou práci s nimi. Na druhé straně je pravda, že ten, kdo se dobře seznámí i s méně vhodnou tabulkou a hlavně sladí si metodu práce a jejich použití s podřízenými, může dosáhnout dobrých výsledků. Proto ne méně rozhodující pro rychlé předání zprávy apod. je získání pevných návyků a seznámení se s tabulkou.

Nakonec ještě několik poznámek k typovým dokumentům. Nelze říci, že tato věc by byla úplně nová, i když jistě je zajímavé takové její široké použití. Byly však projeveny snahy i u nás podobný

dokument zavést. Vždy to však narazilo na nepochopení a předpisy pro zpracování podobných materiálů, zvláště spojování kódu s volacími znaky apod. V každém případě myslím, že uvedené dokumenty by musely být upraveny tak, aby umožňovaly používat směnných prvků a čísla kódů nebyla psána postupně za sebou (001, 002, 003 apod.), poněvadž v tomto uspořádání skutečně po určité době by mohla být luštitelná pro každého, kdo zná zvyklosti, jak tato hlášení, rozkazy apod. jsou sestavovány a jak jdou za sebou. Jistě by většina zpracovatelů např. typový dokument hlášení upravila nějak podobně jako autor (na str. 46) a i pro neškoleného rozluštění takového zprávy by nebylo obtížné.